

Києво-Могилянська школа врядування
імені Андрія Мелешевича

Силабус

навчальної дисципліни

**Психологія й етика управління та врядування
(вибіркова)**

Загальний обсяг – **4 кредити**

Семестр – 8 (4 курс, весна)

Лекційні заняття – 8 годин

Групові заняття – 32 годин

Самостійна робота – 80 годин

Заключний контроль – залік

ВИКЛАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ

Лектор:

Василевська Тетяна Едуардівна, д.н.держ.упр., к.філос.н., професор
Києво-Могилянської школи врядування факультету правничих наук НаУКМА.

Час і місце консультивання:

Субота, 13:00, місце консультивання: ауд. 324, корпус 4, вул. Волоська 8/5

Онлайн, за домовленістю:

Електронні платформи: Zoom,

Teams – команда « _____ » - <https://teams.microsoft.com>;

Чат в Дистанційне навчання MOODLE платформа DistEdu НаУКМА. Дисципліна:
«Психологія й етика управління та врядування»: <https://distedu.ukma.edu.ua>;

Контактна інформація:

+38(044) 425 60 73 (вн. 508), електронна адреса: t.vasylevska@ukma.edu.ua

Викладач, який веде групові заняття:

Василевська Тетяна Едуардівна, доктор наук з державного управління, кандидат філософських наук, професор

Києво-Могилянської школи врядування факультету правничих наук НаУКМА.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Моральні цінності, етичні принципи та норми є базовою основою для управління та врядування, що здійснюватимуться якісно при усвідомленому врахуванні психологічних особливостей взаємодіючих сторін. Виходячи з цього дисципліна орієнтована на формування знань і вмінь щодо етичних та психологічних засад управління та врядування. Основними завданнями навчальної дисципліни є: обґрунтування ціннісно-нормативної моделі поведінки, професійного спілкування та взаємодії в процесах управління та врядування, з'ясування специфіки функціонування етичних кодексів та етичної інфраструктури та їх ролі у підтримці етики та запобіганні корупції.

Курс спрямований на поглиблення знань, умінь і цінностей, що визначені вивченням обов'язкових навчальних дисциплін «Вступ до суспільного врядування», «Теорія та історія управління та самоврядування», «Основи філософії демократичного врядування» орієнтований на вдосконалення компетентностей, які визначені стандартом спеціальності «Публічне управління та самоврядування», професійними стандартами державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, Стратегією розвитку НаУКМА в частині впровадження елементів проблемно-орієнтованого та неперервного навчання.

Мета навчання

Мета дисципліни: сформувати фахові компетентності щодо здатності забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, здатність до імплементації кращих українських та міжнародних

практик врядування; формування знань про психологію й етику управління та врядування.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- обґрунтування ціннісно-нормативної моделі поведінки, професійного спілкування та взаємодії в процесах управління та врядування,
- з'ясування специфіки функціонування етичних кодексів та етичної інфраструктури та їх ролі у підтримці етики та запобіганні корупції.

Результати навчання

Здатність професійно та етично чутливо розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Очікувані результати навчання (відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Стандарт вищої освіти. Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» 29.10.2018 р. № 1172¹.

Загальні компетентності

- ЗК02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК03. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей

¹ Наказ Міністерства освіти і науки України «Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь вищої освіти - бакалавр. Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» (29.10.2018 р. № 1172). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/281-publichne-upravlinnya-ta-administruvannya-bakalavr.pdf>

розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК06. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- СК01. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й вміння розв'язання конфліктів.
- СК02. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
- СК03. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

- РН04. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.
- РН05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.
- РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами, органами державної влади і місцевого самоврядування, приватними структурами.
- РН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. – К. : НАДУ, 2018. – 256 с.

2. Василевська Т. Е. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К.: НАДУ, 2015. – 204 с.

ДОДАТКОВА

3. Василевська Т.Е. Особистісні виміри етики державного службовця: Монографія. – К.: НАДУ, 2008. – 336 с.
4. Василевська Т.Е. Етика в державному управлінні: Опорний конспект з дистанційного курсу. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 60 с.
5. Василевська Т. Е. Етика державного службовця як засіб запобігання та протидії корупції : навч.-метод. матеріали / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов. – К. : НАДУ, 2011. – 72 с.
6. Василевська Т.Е., Пятківський Р.О. Етичне лідерство в публічній службі: смисл і значущість феномену // Аспекти публічного управління. Том 9. – 2021. – № 2. – С. 35–42.
7. Василевська Т. Е. Етичні компетентності публічних службовців в контексті реформування публічного управління / Т. Е. Василевська // 3б. наук. праць «Теорія та практика державного управління» №1(60), 2018. – С.155–161.
8. Василевська Т. Е. Інституціональна підтримка етики державного службовця // Університетська кафедра. – 2015. – №4. – К. : КНЕУ, 2015. – С. 87–96.
9. Василевська Т. Е. Конфлікт інтересів на державній службі: етичні аспекти // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. – 2014. – № 1 (1). – С. 106-120.
10. Василевська Т. Е. Морально-етичні засади державної служби // Державна служба : навчальний посібник / кол. авт. : за заг. ред. проф. С. М. Серьогіна. – К. : ТОВ “СІК ГРУП Україна”, 2012. – С. 362–389.
11. Василевська Т.Е. Феномен конформізму в публічно-службовій діяльності: морально-психологічні ракурси // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Вип. 1. 2021 р. – С. 20–25.

12. Василевська Т. Цінності та принципи державної служби: етичні виміри // Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти : монографія / кол. авт.; за ред. Горника В.Г., Кравченка С. О. – К.: УкрСІЧ, 2018. – С. 136–150.
13. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія / автор. кол. : В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін. ; за ред. проф. Ю. В. Ковбасюка, В. Л. Федоренка. – К. : Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. – с. 416–438.
14. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К., Одеса: НАДУ, 2013. – Т. 2. – 348 с. [С. 320–325, 327–331, 336–344].
15. Джонсон Д. В. Соціальна психологія : тренінг міжособистого спілкування : пер. з англ. В. Хомика. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 288 с.
16. Етика державної служби: запобігання конфлікту інтересів та вимоги до законодавства / М. Віллорія, С. Синнестрьом, Я. Берток; [пер. з англ. І. Чуприна]. – К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2010. – 104 с.
17. Заболотна В. О. Психологічні основи управління персоналом. Навчальний посібник. – К. : Гносис, 2010. – 248 с.
18. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року № 217 А (III) // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
19. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. ; [пер. с англ. М. А. Майоровой, Э. В. Шустера, А. А. Быковского и др.]. – М. : Дело, 1995. – 704 с.
20. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : монографія / С. М. Серьогін, О. В. Антонова, Н. Т.

- Гончарук та ін.; за заг. ред. та наук. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. – 277 с.
21. Ньюстром Дж. В. Организационное поведение: Поведение человека на рабочем месте / Дж. В. Ньюстром, К. Дэвис ; пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуевского. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
22. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні : монографія / авт. кол.; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К. : Вид-во НАДУ, 2018. – 256 с.
23. Психология руководства : учебное пособие / Д. Я. Райгородский. – Самара : Бахрах-М, 2005. – 768 с.
24. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління : моногр. – Тернопіль : Вид-во АСТОН, 2007. – 400 с.
25. Саймон Г. А. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції; [пер. з англ. Р. Ткачука]. – К. : АртЕк, 2001. – 392 с.
26. Сорокіна Н.Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. – Дніпро: ГРАНІ, 2020. – 224 с.
27. Творення простору суспільної довіри в Україні ХХІ сторіччя / Асоціація українських банків; ДВНЗ «Університет банківської справи»; відп.ред С.М. Аржавітін. – К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – 532 с.
28. Урбанович А. А. Психология управления : учеб. пособие. – Минск : Харвест, 2004. – 640 с.
29. Vasylevska T.E. Ethical conduct as the principles and the means of good governance implementation: Ukrainian context // Development of mechanisms of good governance in Ukraine: collective monograph. – Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. – P.167–185.

Інтернет-джерела

1. Сайт Національного агентства України з питань державної служби. URL: <https://nads.gov.ua/>
2. Оіціний портал Національного агентства з запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>
3. Офіс розбудови доброчесності НАЗК. URL: <https://prosvita.nazk.gov.ua/>
4. Конфликты интересов. Составлено Независимой Комиссией по борьбе с коррупцией Нового Южного Уэльса, Австралия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transparency.org.ru/INTER/DOC/AUS/conflicts_interest.doc – Назва з екрану.
5. Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб / Національне агентство з питань запобігання корупції. – 2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi> – Назва з екрану.
6. Наставление по этике для служащих органов исполнительной ветви власти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usinfo.state.gov/RUSSKI/infousa/government/standards/htm>. – Назва з екрану.
7. Нормы этического поведения для служащих исполнительной власти [Електронний ресурс] / Министерство правительственной этики Соединенных Штатов Америки – Режим доступу : <http://usinfo.state.gov/ruski/infousa/government/standards.htm> – Назва з екрану.
8. Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР) /Программа государственного управления. Инфраструктура этики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//www.oecd.org/puma/ethics/pubs/russianeth.Pdf](http://www.oecd.org/puma/ethics/pubs/russianeth.Pdf). – Назва з екрану.

9. Правила етичної поведінки державних службовців (досвід країн Європейського Союзу та США): інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит Комітету Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29069.pdf> – Назва з екрану
10. Recommendation of the council on guidelines for managing conflict of interest in public service [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/13/22/2957360.pdf> – Назва з екрану.

Інтернет-джерела (законодавство)

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування // Офіційний вісник України від від 27.09.2016 – 2016. – № 74. – С. 51, Ст. 2493. Про Державний Протокол та Церемоніал України: Указ Президента України від 22.08.2002 №746/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746/2002#Text> – Назва з екрану.
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19> – Назва з екрану.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> – Назва з екрану.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> – Назва з екрану.
6. Матеріали сайту Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

7. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/168071b2e5>– Назва з екрану.
8. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб ООН; Міжнародний документ від 23.07.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_788 – Назва з екрану.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Лекції	Групові заняття	Самостійна робота
	Годин		
Семестр 8 (4 курс, весна)			
Тема 1. Психологія й етика управління та врядування: зміст та особливості. Особистість управлінця: ціннісно-нормативна модель поведінки	2	4	16
Тема 2. Етико-психологічні засади відносин і взаємодії з громадянами в процесах управління та врядування	2	4	16
Тема 3. Організаційна культура установи: етико-психологічні виміри	2	12	24
Тема 4. Етичні кодекси та етична інфраструктура: особливості функціонування та роль у підтримці професійної етики та запобіганні корупції	2	12	24
Разом (4 кредити – 120 годин)	8	32	80
Залік			

Тема 1. Психологія й етика управління та врядування: зміст та особливості.

Особистість управлінця: ціннісно-нормативна модель поведінки

Лекції – 2 год., групові заняття – 4 год., самостійна робота – 16 год.

Психологія й етика управління та врядування: сутність, специфіка та роль у суспільному житті. Проблема взаємовідносин професійної і загальнолюдської моралі. Особливості правових та моральних регуляторів діяльності управлінців.

Місія та цінності управління та врядування. Основні етичні принципи управління та врядування. Нормативна складова етики управління та врядування. Система професійно-етичних стандартів поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні.

Особистість управлінця: професійно-етичні та психологічні виміри. Доброчесність. Громадянські якості та громадянська позиція публічного управлінця: моральні та професійно-етичні аспекти. Принцип політичної неупередженості на публічній службі. Професіоналізм як моральнісна якість управлінця. Моральна та професійна відповідальність в управлінні та врядуванні. Толерантність як професійно-етична характеристика управлінця.

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. – К. : НАДУ, 2018. – 256 с.
2. Василевська Т. Е. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К.: НАДУ, 2015. – 204 с.

еобов'язкові для ознайомлення джерела:

3. Василевська Т.Е. Особистісні виміри етики державного службовця: Монографія. – К.: НАДУ, 2008. – 336 с.
4. Василевська Т.Е. Етика в державному управлінні: Опорний конспект з дистанційного курсу. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 60 с.
5. Василевська Т. Цінності та принципи державної служби: етичні виміри // Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та

- практичні аспекти : монографія / кол. авт.; за ред. Горника В.Г., Кравченка С. О. – К.: УкрСІЧ, 2018. – С. 136–150.
6. Василевська Т. Е. Етичні компетентності публічних службовців в контексті реформування публічного управління / Т. Е. Василевська // Зб. наук. праць «Теорія та практика державного управління» №1(60), 2018. – С.155–161.
 7. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року № 217 А (III) // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
 8. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : монографія / С. М. Серьогін, О. В. Антонова, Н. Т. Гончарук та ін.; за заг. ред. та наук. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. – 277 с.
 9. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні : монографія / авт. кол.; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К. : Вид-во НАДУ, 2018. – 256 с.
 10. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління : моногр. – Тернопіль : Вид-во АСТОН, 2007. – 400 с.
 11. Сорокіна Н.Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. – Дніпро: ГРАНІ, 2020. – 224 с.
 12. Vasylevska T.E. Ethical conduct as the principles and the means of good governance implementation: Ukrainian context // Development of mechanisms of good governance in Ukraine: collective monograph. – Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. – P.167–185.

Інтернет-джерела

13. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування // Офіційний вісник України від від 27.09.2016 – 2016. – № 74. – С. 51, Ст. 2493. Про Державний Протокол та Церемоніал України: Указ Президента України від 22.08.2002 №746/2002

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746/2002#Text>– Назва з екрану.
14. Наставление по этике для служащих органов исполнительной ветви власти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usinfo.state.gov/RUSSKI/infousa/government/standards/htm>. – Назва з екрану.
15. Нормы этического поведения для служащих исполнительной власти [Електронний ресурс] / Министерство правительственной этики Соединенных Штатов Америки – Режим доступу: <http://usinfo.state.gov/ruski/infousa/government/standards.htm> – Назва з екрану.
16. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19> – Назва з екрану.
17. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>– Назва з екрану.

Обов'язкове практичне завдання 1. Кейс-стаді «Особистість управлінця: ціннісно-нормативна модель поведінки». Робота в малих групах.

Тема 2. Етико-психологічні засади відносин і взаємодії з громадянами в процесах управління та врядування

Лекції – 2 год., групові заняття – 4 год., самостійна робота – 16 год.

Етико-психологічні особливості відносин в процесах управління та врядування. Взаємодії публічних службовців і громадян: основні етико-психологічні виклики.

Довіра як основоположний принцип побудови взаємин між владою і громадою.

Повага у взаємовідносинах між публічними службовцями та громадянами як визнання цінності та гідності особи. Відкритість як принцип взаємодії публічних службовців і громадян. Дилеми вияву турботи у взаємодіях публічних службовців і громадян.

Шляхи формування ефективних та етичних взаємодій між публічними службовцями та громадянами.

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. – К.: НАДУ, 2018. – 256 с.
2. Василевська Т. Е. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К.: НАДУ, 2015. – 204 с.

Необов'язкові для ознайомлення джерела:

3. Василевська Т. Цінності та принципи державної служби: етичні виміри // Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти : монографія / кол. авт.; за ред. Горника В.Г., Кравченка С. О. – К.: УкрСІЧ, 2018. – С. 136–150.
4. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К., Одеса: НАДУ, 2013. – Т. 2. – 348 с. [С. 320–325, 327–331, 336–344].
5. Саймон Г. А. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції; [пер. з англ. Р. Ткачука]. – К. : АртЕк, 2001. – 392 с.
6. Сорокіна Н.Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. – Дніпро: ГРАНІ, 2020. – 224 с.
7. Творення простору суспільної довіри в Україні XXI сторіччя / Асоціація українських банків; ДВНЗ «Університет банківської справи»; відп.ред С.М. Аржавітін. – К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – 532 с.

Інтернет-джерела

8. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування // Офіційний вісник України від від 27.09.2016 – 2016. – № 74. – С. 51, Ст. 2493. Про Державний Протокол та Церемоніал України: Указ Президента України від 22.08.2002 №746/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746/2002#Text> – Назва з екрану.
9. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19> – Назва з екрану.
10. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> – Назва з екрану.

Обов'язкове практичне завдання 2. «Взаємодії публічних службовців і громадян: основні етико-психологічні виклики». Дискусія з питання «Довіра як основоположний принцип побудови взаємин між владою і громадою». Робота в малих групах, виконання завдань та ситуаційних вправ.

Тема 3. Організаційна культура установи: етико-психологічні виміри

Лекції – 2 год., групові заняття – 12 год., самостійна робота – 24 год.

Службові взаємовідносини як показник організаційної культури установи. Командний дух та командна взаємодія: етико-психологічні особливості формування. Морально-психологічний клімат в організації. Моральний комфорт у взаємодіях та взаємовідносинах, чинники його становлення. Групове мислення на публічній службі: поняття, особливості та шляхи подолання. Етичні правила взаємодії між колегами.

Соціально-етичний портрет керівника в системі управління та врядування.

Основні етико-психологічні засади поведінки керівника з підлеглими. Заохочення та покарання працівників: етичні та психологічні поради. Взаємодії керівника з неформальними лідерами.

Базові етичні правила побудови відносин підлеглого з керівником. Способи етично обґрунтованого впливу підлеглого на керівника в практиці публічної служби.

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. – К.: НАДУ, 2018. – 256 с.
2. Василевська Т. Е. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К.: НАДУ, 2015. – 204 с.

Необов'язкові для ознайомлення джерела:

3. Василевська Т.Е., Пятківський Р.О. Етичне лідерство в публічній службі: смисл і значущість феномену // Аспекти публічного управління. Том 9. – 2021. – № 2. – С. 35–42.
4. Василевська Т.Е. Феномен конформізму в публічно-службовій діяльності: морально-психологічні ракурси // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Вип. 1. 2021 р. – С. 20–25.
5. Василевська Т. Е. Морально-етичні засади державної служби // Державна служба : навчальний посібник / кол. авт. : за заг. ред. проф. С. М. Серьогіна. – К. : ТОВ “СІК ГРУП Україна”, 2012. – С. 362–389.
6. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К., Одеса: НАДУ, 2013. – Т. 2. – 348 с. [С. 320–325, 327–331, 336–344].
7. Джонсон Д. В. Соціальна психологія : тренінг міжособистого спілкування : пер. з англ. В. Хомика. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 288 с.
8. Заболотна В. О. Психологічні основи управління персоналом. Навчальний посібник. – К. : Гносис, 2010. – 248 с.

9. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. ; [пер. с англ. М. А. Майоровой, Э. В. Шустера, А. А. Быковского и др.]. – М. : Дело, 1995. – 704 с.
10. Ньюстром Дж. В. Организационное поведение: Поведение человека на рабочем месте / Дж. В. Ньюстром, К. Дэвис ; пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуевского. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
11. Психология руководства : учебное пособие / Д. Я. Райгородский. – Самара : Бахрах-М, 2005. – 768 с.
12. Саймон Г. А. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції; [пер. з англ. Р. Ткачука]. – К. : АртЕк, 2001. – 392 с.
13. Урбанович А. А. Психология управления : учеб. пособие. – Минск : Харвест, 2004. – 640 с.

Інтернет-джерела

14. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування // Офіційний вісник України від від 27.09.2016 – 2016. – № 74. – С. 51, Ст. 2493. Про Державний Протокол та Церемоніал України: Указ Президента України від 22.08.2002 №746/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746/2002#Text> – Назва з екрану.
15. Наставление по этике для служащих органов исполнительной ветви власти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usinfo.state.gov/RUSSKI/infousa/government/standards/htm>. – Назва з екрану.
16. Нормы этического поведения для служащих исполнительной власти [Електронний ресурс] / Министерство правительственной этики Соединенных Штатов Америки – Режим доступу : <http://usinfo.state.gov/ruski/infousa/government/standards.htm> – Назва з екрану.

17. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19> – Назва з екрану.

18. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> – Назва з екрану.

Обов'язкові практичні завдання: 3. Кейс-стаді «Організаційна культура установи: етико-психологічні виміри». Робота в малих групах, виконання завдань та ситуаційних вправ.

Тема 4. Етичні кодекси та етична інфраструктура: особливості функціонування та роль у підтримці професійної етики та запобіганні корупції

Лекції – 2 год., групові заняття – 12 год., самостійна робота – 24 год.

Шляхи та інструменти етизації управління та врядування.

Етичні кодекси в системі управління та врядування: сутність, особливості та механізми реалізації. Різновиди документів, що регулюють етичні аспекти публічної служби.

Етична інфраструктура в системі управління та врядування.

Органи-координатори етичної роботи в системі публічної служби. Професійно-етичне навчання як засіб соціалізації публічних службовців. Громадянське суспільство як актор підтримки публічної етики та належної організаційної культури публічної служби.

Етична інфраструктура публічної служби зарубіжних країн. Інструменти формування етичної інфраструктури в публічній службі України.

Антикорупційна спрямованість професійно-етичних настанов. Етичні засоби боротьби із корупцією в системі публічної служби України. Управління конфліктом інтересів як проблема етики публічних службовців.

Службові викриття як механізм внутрішнього контролю в системі публічної служби.

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. – К.: НАДУ, 2018. – 256 с.
2. Василевська Т. Е. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К.: НАДУ, 2015. – 204 с.

Необов'язкові для ознайомлення джерела:

3. Василевська Т. Е. Конфлікт інтересів на державній службі: етичні аспекти // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. – 2014. – № 1 (1). – С. 106-120.
4. Василевська Т. Е. Етика державного службовця як засіб запобігання та протидії корупції : навч.-метод. матеріали / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов. – К. : НАДУ, 2011. – 72 с.
5. Василевська Т. Е. Інституціональна підтримка етики державного службовця // Університетська кафедра. – 2015. – №4. – К. : КНЕУ, 2015. – С. 87–96.
6. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія / автор. кол. : В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін. ; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка, В.Л. Федоренка. – К. : Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. – с. 416–438.
7. Етика державної служби: запобігання конфлікту інтересів та вимоги до законодавства / М.Віллорія, С. Синнестрьом, Я.Берток; [пер. з англ. І. Чуприна]. – К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2010. – 104 с.

8. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : монографія / С. М. Серьогін, О. В. Антонова, Н. Т. Гончарук та ін.; за заг. ред. та наук. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. – 277 с.
9. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління : моногр. / М. І. Рудакевич. – Тернопіль: Вид-во АСТОН, 2007. – 400 с.
10. Сорокіна Н. Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. – Дніпро: ГРАНІ, 2020. – 224 с.

Інтернет-джерела

11. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/168071b2e5> – Назва з екрану.
12. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування // Офіційний вісник України від від 27.09.2016 – 2016. – № 74. – С. 51, Ст. 2493.
13. Конфликты интересов. Составлено Независимой Комиссией по борьбе с коррупцией Нового Южного Уэльса, Австралия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transparency.org.ru/INTER/DOC/AUS/conflicts_interest.doc – Назва з екрану.
14. Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб / Національне агентство з питань запобігання корупції. – 2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi> – Назва з екрану.
15. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб ООН; Міжнародний документ від 23.07.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_788 – Назва з екрану.

16. Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР) /Программа государственного управления. Инфраструктура этики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [//www.oecd.org/puma/ethics/pubs/russianeth.Pdf](http://www.oecd.org/puma/ethics/pubs/russianeth.Pdf). – Назва з екрану.
17. Правила етичної поведінки державних службовців (досвід країн Європейського Союзу та США): інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит Комітету Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29069.pdf> – Назва з екрану
18. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19> – Назва з екрану.
19. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> – Назва з екрану.
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>– Назва з екрану.
21. Recommendation of the council on guidelines for managing conflict of interest in public service [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/13/22/2957360.pdf> – Назва з екрану.

Обов'язкові практичні завдання: 4. Дискусія з питання «Етичні кодекси в системі управління та врядування: сутність, особливості та механізми реалізації». Кейс-стаді «Управління конфліктом інтересів як проблема управлінської етики та психології». Робота в малих групах.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне творче завдання є одноосібною працею і подається в електронному вигляді. Об'єкт для аналізу (етичну інфраструктуру публічної служби певної країни/ або органу публічної влади України), студент/ка обирає самостійно.

Загальні вимоги:

1. Ознайомтесь з науковою літературою та інформаційно-довідковими матеріалами щодо досвіду країн розвиненої демократії (країн ЄС, США, Канади, Нової Зеландії, Японії тощо) в етизації публічної служби та побудові ефективної етичної інфраструктура публічної служби;
2. Ознайомтеся із вітчизняними та зарубіжними прикладами ефективної побудови етичної інфраструктури.
3. Підготуйте індивідуальну творчу роботу щодо досвіду однієї з країн розвиненої демократії або успішної вітчизняної практики (на Ваш вибір) щодо побудови етичної інфраструктури публічної служби.

4. Індивідуальна творча робота готується за **планом**:

I. Вступ

II. Елементи етичної інфраструктури *обраної країни* (напр., Канади) *або органу публічної влади України* (напр., Пирятинської міської ради)

1. Політична воля
2. Законодавство
3. Етичні кодекси
4. Механізми звітності та нагляду
5. Умови підтримки публічної служби
6. Координуючі органи
7. Професійна соціалізація
8. Громадянське суспільство

III. Висновки

5. Обсяг індивідуальної творчої роботи 5-6 сторінок.
6. Підготовлена робота подається за тиждень до заліку.

Залік

Залік проводиться у вигляді захисту індивідуальної творчої роботи.

- 1. Для презентації основних положень індивідуальної творчої роботи відводиться не більше 10 хвилин.*
- 2. Після презентації передбачається обговорення (до 3-х запитань).*
- 3. Презентація індивідуальної творчої роботи має бути чіткою, послідовною, логічною, аргументованою.*

ОЦІНЮВАННЯ

Умови визначення навчального рейтингу

Вид роботи	Кількість	Максимальна кількість балів за виконану роботу
Виконання всіх завдань, що пропонуються на семінарських заняттях та у дистанційному форматі	8	Кожне змістовно та правильно виконане завдання – 5 балів. Разом: 40 балів. Активна участь у всіх заняттях – 10 балів.
Індивідуальне завдання. Підготовка есе (тема обирається самостійно; актуальність та оригінальність впливає на оцінку)	1	Підготовка есе з власними висновками та належною аргументацією – 20 балів.
Захист індивідуального завдання		Чіткість, послідовність, логічність, аргументованість – 30 балів
Разом:		100 балів

Критерії складання заліку

Характеристика захисту індивідуального завдання	Максимальна кількість балів
---	-----------------------------

<p>Чіткість, послідовність, логічність, аргументованість виступу оцінюється у 20 балів.</p>	30
<p>Чіткість, послідовність, логічність, аргументованість відповіді на запитання оцінюється у 10 балів.</p>	

ПОЛІТИКА ЩОДО ДИСЦИПЛІНИ

Відвідування. Відвідування семінарських занять є обов'язковими. Відвідування лекційних занять у НаУКМА є вільним.

Відпрацювання. Умови відпрацювання пропущених семінарських занять з поважних причин: надіслані відповіді на завдання (кейси, тести) у дистанційному форматі не пізніше ніж 2 тижні після проведення семінарського заняття – зниження оцінки на 10%; понад 2 тижні - зниження оцінки на 40%. За 1 тиждень до завершення дисципліни, відпрацювання не приймаються.

Додаткові бали. Заохочувальні бали за активну діяльність студента в триместрі (участь у конференціях, написання статей, тез, участь у Міжнародних та Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах, у громадській діяльності) у максимальній сумі – 10 балів, загальна сума не повинна перевищувати 100 балів. Додання студенту певної кількості заохочувальних балів до підсумкової суми балів за “активну діяльність в триместрі” є правом, а не обов'язком викладача.

Академічна доброчесність. Перевірка Індивідуального завдання на плагіат спеціальною комп'ютерною програмою.

Поведінка. Очікування та політика щодо поведінки студентів на заняттях: толерантність, доброзичливість, повага до думки інших, активність.

Студенти з обмеженими можливостями. Студенти з обмеженими можливостями можуть очно не відвідувати семінарські заняття, а спілкуватись з викладачем у дистанційному форматі.

МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Методист кафедри суспільного врядування

Метелкіна Світлана Іванівна, методист Києво-Могилянської школи врядування; 12.00-13.00, вівторок, четвер, місце консультування: ауд. 324, корпус - 4, вул. Волоська 8/5.

Декан із роботи зі студентами

Азаров Денис Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету правничих наук. Контакти: +38(044) 425 60 73. azarov@ukma.edu.ua
4 корпус НаУКМА, к. 302. вул. Волоська, 8/5.

ВАЖЛИВІ ДАТИ

Подія (чи вид роботи)	Дата (дата виконання)
Завдання 1-4	1-й -15-й тижні
Індивідуальне завдання	14-й тиждень
Залік (Захист індивідуального творчого завдання)	15-й тиждень

Укладач:

Т.Е.Василевська

Затверджено на засіданні Києво-Могилянської школи врядування 31.08.2021.

Завідувач

В. В. Тертичка